

**Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc
ac Addysg**

**Children, Young People
and Education Committee**

Mark Drakeford AS

Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid a'r Gymraeg

20 Medi 2024

Bil y Gymraeg ac Addysg (Cymru)

Annwyl Mark,

Diolch i chi a'ch swyddogion am roi o'ch amser ar 19 Medi. Fel y byddwch yn cofio, roedd cyfyngiadau amser yn golygu na chafodd rhai o'n cwestiynau eu gofyn. Gan hynny, byddem yn gwerthfawrogi pe gallech ymateb iddynt yn ysgrifenedig. Mae'r cwestiynau ynghlwm yn Atodiad 1.

Yn ystod cyfarfod y Pwyllgor, gwnaethoch hefyd gytuno i ddarparu rhagor o wybodaeth am y canlynol:

- Amserlen cyrraedd cydymffurfiaeth i ysgolion sy'n cael dau esemptiad rhag y gofyniad i ddarparu'r isafswm o addysg Gymraeg yn unol â'u categori. Gwnaethoch sôn bod y Memorandwm Esboniadol yn cynnwys amserlen ddangosol ar gyfer gweithredu, ond cafwyd ymrwymiad y byddech yn rhannu â ni amserlen fanylach sydd wedi'i datblygu. Wrth adolygu'r Memorandwm Esboniadol, nid oeddem yn gallu dod o hyd i'r amserlen ddangosol y soniwyd amdani yn ystod y gwaith craffu ar y Bil. A allwch chi ddarparu'r amserlen ddangosol, fanwl i ni?
- Y gofynion ar gyfer ymgynghori yn y Bil ac, yn benodol, mewn perthynas ag ymgynghori ac ymgysylltu â chymunedau;
- Ystyriaeth benodol o Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn (CCUHP) wrth ddatblygu'r Bil ac ym mha ffordd y cafodd ei Erthyglau ystyriaeth uniongyrchol yn yr Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant.

Byddai'n dda cael yr holl wybodaeth y gofynnwyd amdani erbyn 11 Hydref.

Senedd Cymru

Bae Caerdydd, Caerdydd, CF99 1SN
SeneddPlant@senedd.cymru
senedd.cymru/SeneddPlant
0300 200 6565

Senedd Cymru

Cardiff Bay, Cardiff, CF99 1SN
SeneddChildren@senedd.wales
senedd.wales/SeneddChildren
0300 200 6565

**Senedd Cymru
Welsh Parliament**

Yn gywir,

Buffy Williams AS

Cadeirydd

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg

We welcome correspondence in Welsh or English

Atodiad 1: Cwestiynau

Hybu a hwyluso defnydd o'r Gymraeg (Rhan 1)

1. Pa brofion y mae Llywodraeth Cymru wedi'u cynnal i sicrhau bod y fframwaith a'r broses hunanasesu newydd arfaethedig yn darparu dull effeithiol a chadarn o asesu gallu yn y Gymraeg?

Disgrifio gallu yn y Gymraeg (Rhan 2)

2. A allech chi ddiffinio beth yw siaradwr Cymraeg o dan y fframwaith newydd er mwyn cyfrifo nifer y siaradwyr Cymraeg? Hynny yw, beth yw'r trothwy, ac a oes angen cynnwys hyn yn y Bil?

3. Nid yw'n ymddangos bod y disgrifiadau'n darparu ar gyfer pawb, er enghraifft y rhai nad oes ganddynt allu yn y Gymraeg o gwbl. A ystyriwyd y rhai nad ydynt ar raddfa'r CEFR neu y gellid ystyried eu bod yn uwch nag C2 neu'n is nag A1 yn ôl y CEFR?

4. A allech egluro sylwadau a wnaed yn ystod y sesiwn a oedd yn awgrymu eich bod o'r farn bod bron pawb yn siarad rhywfaint o Gymraeg? A oeddech yn dweud bod hyn yn golygu felly y byddai bron pawb ar o leiaf lefel A1 ar y CEFR?

5. A allech hefyd egluro sylwadau a wnaed yn ystod y sesiwn a oedd yn awgrymu bod A1 yn cyfateb i lefel TGAU?

6. Mae'r CEFR wedi'i gynllunio'n benodol ar gyfer dysgu ieithoedd tramor/ail iaith. Pa mor briodol yw cymhwyso hyn i gyd-destun dysgu Cymraeg, a pha ystyriaeth a roddwyd i ddatblygu disgrifyddion yn benodol ar gyfer y Gymraeg?

7. A ydych chi wedi ceisio sicrwydd gan Gyngor Ewrop nad yw'r fframwaith yn debygol o newid.

Addysg Gymraeg (Rhan 3)

8. A allwch chi gadarnhau a oes gan Weinidogion Cymru ddyletswydd, neu bŵer, i wneud rheoliadau sy'n pennu dyddiad ar gyfer uwchraddio Nodau Dysgu Cymraeg ysgolion "Prif Iaith - Saesneg, rhannol Gymraeg" ac ysgolion "Dwy Iaith"? Pa ffactorau y bydd Gweinidogion Cymru yn eu hystyried wrth wneud hynny ac, os yw'n bŵer yn hytrach na dyletswydd, a oes risg na fydd y nodau hynny byth yn cael eu huwchraddio a'u gwneud yn fwy uchelgeisiol?

9. I ba raddau y mae'r gofyniad i'r awdurdod lleol gymeradwyo cynllun cyflawni addysg Gymraeg ysgolion yn gyfan gwbl yn unol ag ethos a darpariaethau Deddf Cwricwlwm ac Asesu (Cymru) 2021, sy'n pwysleisio ymreolaeth ysgolion? Er enghraifft, nid yw'n ofynnol i'r awdurdod lleol nac unrhyw un arall gymeradwyo cwricwlwm ysgolion.

Cynllunio Addysg a Dysgu Cymraeg (Rhan 4)

10. Mewn rheoliadau yn 2019, yn dilyn argymhelliad gan yr Adolygiad Cyflym o CSCAau, estynnodd Llywodraeth Cymru amserlen CSCAau o 3 blynedd i 10 mlynedd er mwyn hwyluso cynllunio tymor hwy. Mae'r Bil yn lleihau'r amserlen hon i 5 mlynedd, er y bydd angen i'r cynlluniau nodi camau i'w cymryd dros gyfnod o 10 mlynedd. Sut mae'r llywodraeth wedi pwysu a mesur yr angen i CSCAau fod yn ddigon byr i sicrhau atebolrwydd digonol, wrth roi hyblygrwydd i awdurdodau lleol gynllunio dros gyfnod digon hir?

Yr Athrofa Dysgu Cymraeg Genedlaethol (Rhan 5)

11. I ba raddau y mae'r Memorandwm Esboniadol yn darparu digon o eglurder a sicrwydd am rôl yr Athrofa newydd yn y sector ôl-orfodol ac, yn benodol, o fewn y sector addysg orfodol?

12. Mae'r Memorandwm Esboniadol yn nodi nad yw'n bosibl nodi o ble y bydd yr adnodd yn cael ei symud na pennu ychwaith gost gywir ar gyfer Sefydliad newydd hyd nes y bydd yr Adolygiad o Wella Ysgolion – rolau a chyfrifoldebau partneriaid addysg yng Nghymru wedi dod i ben. Pryd y byddwch yn gallu darparu i'r Pwyllgor ddadansoddiad manwl gywir o gostau'r Sefydliad fel y gall y Pwyllgor gynnal gwaith craffu manwl?

13. Faint o ddylanwad a fydd gan y Sefydliad newydd dros y sector addysg statudol i sicrhau bod y continwwm sgiliau uniaith Gymraeg yn cael ei weithredu'n effeithiol ac felly yn "gwella canlyniadau ieithyddol dysgwyr 3-16 oed".

Costau'r ddeddfwriaeth

14. Mae'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol yn nodi tair senario bosibl, a fydd yn cael effaith ar gostau - yn senario 1, bydd popeth ar y trywydd iawn ar y cyfan ar gyfer Cymraeg 2050 a bydd y Bil yn syml yn cefnogi ac yn sicrhau bod hynny'n parhau; yn senario 2, nid yw pethau'n gwbl ar y trywydd iawn a bydd y Bil yn cywiro hynny ac yn sicrhau y gellir cyflwyno Cymraeg 2050; yn senario 3, mae pethau'n sylweddol oddi ar y trywydd iawn a bydd bodloni gofynion y Bil yn golygu newidiadau mawr a chyllid sylweddol. Dywed yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol fod Llywodraeth Cymru yn rhagweld senario 2 a rhaid tybio bod costau amcan y Bil - £103 miliwn dros y 10 mlynedd nesaf - yn adlewyrchu senario 2. Nid yw'r Asesiad yn amcangyfrif costau'r ddwy sefyllfa arall, ond a allwch chi roi unrhyw arwydd o faint y bydd y Bil yn ei gostio, os digwydd senario 3?